

Dobi István-émlékmúzeum

MTI-fotó — Hadas János felvétele

A múzeumi hónap kiemelkedő eseményére került sor — mint már jelentettük — Szöny községben: felavatták a Komárom megyei tanács által létesített Dobi István-émlékmúzeumot az Elnöki Tanács volt elnökének egykori lakóházában. Képviselet: részlet a kiállításról

Küldöttségünk Chilében

A chilei kormány meghívására Csejterki Lajosnak, az Elnöki Tanács titkárnak vezetésével magyar kormányküldöttség utazott Chilébe. dr. Salvador Allende-nek, a Chilei Köztársaság elnöki tisztségébe való beiktatásával kapcsolatos ünnepekre. A küldöttség tagja dr. Szabó Károly, a Külügyminisztérium csoportfőnöke, és Császár Ferenc, a chilei magyar nagykövetség ideiglenes ügyvivője.

A delegáció búcsúztatására a Ferihegyi repülőtérre megjelent Kisházi Ödön, az Elnöki Tanács helyettes elnöke. jelen volt a budapesti chilei nagykövetség ideiglenes ügyvivője.

A népi ellenőrzés tükrében

Emberek, mozdonyok, állomások

Igen helyénvaló, hogy a népi ellenőrzésben gyakorlati tettek: egy-egy vizsgálat után bizonyos idő elteltével úgynevezett utóvizsgálatot tartanak az érintett területeken. Egy ilyen utólagos felmérés tapasztalatai szerepeltek tegnap délelőtt a Csongrád megyei és a szegedi Népi Ellenőrzési Bizottság ülésén is. „A vasúti forgalom helyzete, különös tekintettel a személyi feltételekre” című jelentés a MÁV Szegedi Igazgatóságának területén folytatott utóvizsgálatról adott tájékoztatást. 1970. február 1. és augusztus 30. között mérték fel a népi ellenőrök: mennyire volt fogantatja a korábban, 1969 első felében lefolytatott széles körű vizsgálatnak, az akkor tett javaslatoknak.

Mint a jelentés megállapítja: a MÁV Szegedi Igazgatósága számos intézkedést foganatosított az akkori megállapítások alapján. Ezek az intézkedések javították a korábbi helyzetet. Mindemellett igen sok még a tennivaló, számos területen további következtetés és összehangolt munkára, hasznos változtatásokra van szükség.

Súlyos gondot okoz a pályafenntartási szolgáltatásnál a vonalon dolgozók szállítása, nehezen jutnak el a munkahelyre és körülményes a visszautazásuk. Vannak vonalak, vonalrészek, ahol a dolgozók oda-vissza szállítására alkalmas vonat, illetve közúti jármű nincsen. A munkába járás nehézségei oda vezetnek, hogy a dolgozók nem jelentkezők a pályafenntartási munkára. Ezért a népi ellenőrök javasolják: az igazgatóság gondoskodjék a munkásoknak alkalmas vasúti, vagy közúti jármű biztosításáról.

Nincsen lényeges javulás az úgynevezett integra-dominó berendezéssel felszerelt állomásokon. Zivatarok, hosszantartó esőzések idején, s télen, a havazások alkalmával szigetelési zavarok lépnek fel, gyakran előfordul, hogy nem működnek ezek a berendezések. Ilyenkor a vonatokat csak „hívójelzéssel” tudják az állomásra beengedni.

Mint a gazdasági élet sok területén, a MÁV-nál is megszűnt a forgalom az alkatrészek késedelmes szállítását, az alkatrészhiányt. A vontató járművek egy része — köztük Diesel-mozdonyok — időről időre kénytelen az állomásokon állodgálni, mert nem kapják meg az üzemelésükhöz szükséges alkatrészeket. Ilyen tekintetben nem javult a helyzet a tavalyi vizsgálat óta; most a vasutasok, míg szorgalmazták a gyártóknál az alkatrészek előállítását, „háziilag” is törekednek alkatrészgyártásra, a gondok megoldására.

Komoly idővesztéseket jelent a vontató járműre való várakozás. Jellemző a helyzetet: 1970 májusában 112 esetben, augusztusban 672 esetben várakoztak összeállított, menetkész szerelvények — 120 percnél hosszabb ideig a vontató járművekre.

Volt olyan eset, hogy másfél-két nap is eltelt a várakozásban.

A kultúrát személyszállítást célzó törekvések, ha mennyiségileg nem is, de minőségileg eredményeztek némi javulást. A tavalyi vizsgálat óta 60 új személyszállító kocsi kapott a vasúti igazgatóság. Az indulásra készen álló vonatok szerelvényeit a népi ellenőrzés óta rendszeres műszaki vizsgálatnak vetik alá. Az állomások tisztasága továbbra is sok kívánnivalót hagy maga után. Az előcsarnokok, váróhelyiségek, melléképületek, peronok szemetek, piszkosak. Sajnos az utasok egy része a vasúti kocsik belső berendezéseit — ülészeteket, tükröket, villamos szerkezeteket — kiméletlenül rongálja. Ezzel kapcsolatban a MÁV számít a jó érzésű utasok erélyes fellépésére. Emellett azonban jogos a kérdés, amely az ülésen felvetődött: milyen erélyes intézkedéseket foganatosít a vasúti igazgatóság a vandál cselekedetek megszüntetésére, megelőzésére? Például nem lehet-e mozgósítani a vasúti őrséget a vesztéglő szerelvények ellenőrzésére, hisz igen valószínű, hogy éppen állásidőben prédálják a tettesek a kocsik felszerelését.

Tavaly a népi ellenőrök javasolták, hogy az utasításokat tegyék egyszerűbbé, a nehézkes, mesterkelt és bonyolult szövegezet váltsa fel a közérthetőség a vasútnál. Ez ideig ilyen vonatkozásban előrelépés nem történt — állapítja meg az utóvizsgálat, hozzátéve, hogy az utasítások átdolgozásán a vasúti főosztály illetékesei munkálkodnak. Úgy látszik azonban, igen körülményesen, holott a „bikkfanyelv” megelőzésére, mint az élet sok viszonylatában, itt is nagyon megérett az idő.

Az ideji berendezések, különösen a külszolgálati dolgozók között, igen kedvező volt a kihatása. A vasúti igazgatóságnál a dolgozók 89,6 százalékat érintette, 290 forintot havi átlagban. A szakmai oktatásban is mutatkozik javulás a vizsgálat óta, de helyenként még rendszertelenség tapasztalható, s nem kielégítő a

szakvizsgákra készülés, illetve felkészítés sem.

A balesetek száma — így a műszaki hibából keletkezőké — 1970. első felében emelkedett. Tolatás közben is több baleset következett be, ezt egyéni mulasztások okozták. Például: a tolatást nem a tolatásvezető irányította, a munkát fegyelmetlenül végezték, nem az előírt jelzéseket alkalmazták. Közrejátszott azonban az is, hogy nem az előírt létszámmal, hanem egy-két fő hiánnyal végezték munkájukat a tolató csapatok. Ezért szerepel a MÁV Igazgatóságnak címzett javaslatok közt az is, hogy a tartalékkal rendelkező állomásokon legalább egy tolatásvezetőből és három kocsi rendezőből álljon egy-egy munkacsapat. Ugyancsak felhívják a MÁV figyelmét a népi ellenőrök, hogy a korábban tett, de még meg nem valósított javaslatukat továbbra is fenn tartják.

S. M.

Áru, szinte az országnak

Szolgáltató szövetkezetek a járásban

Két esetben szoktuk emlegetni újságok hasábjain a kisipari termelőszövetkezeteket. Először akkor, ha a lakosság mindennapi igényeinek kielégítéséről van szó — itt sokszor szólnak a bíráló hangján —, de szóba kerülnek elég gyakran akkor is, ha a helyi munkalehetőségekről beszélünk, ha azt írtatjuk, szüksége-e sok ezer embernek naponként hosszú kilométereket utaznia mindennapi kenyéréért.

Járásunkban két nagy hírű ktsz tevékenykedik. Szegedi központú az egyik, sándorfalvi a másik. Dr. Kovács József, a járási pártbizottság első titkára mindkét körzetet meglátogatta a napokban, hogy munkájukról tájékozódjék. Tegnap az Első Szegedi Járási Ktsz üzemegységeit járva csatlakoztunk hozzá.

Tizennyolc községben 17 szakmát foglalkoztató 90 részleg működik a szövetkezet keretein belül. 302 taggal. Évi termelési értékük 23 millió forint, majdnem 4 millió hoz a közös pénztárból a lakossággal közvetlen kapcsolatú tartó falusi szolgáltatóipar, a többi rendszeres árutermelésből származik. A szolgáltatásokból a mostani-

A KULTÚRA PIACÁRÓL

Szelet vetett országgyűlési felszólalásával Petrovics Emil, a zeneszerző. Erzékeny pontjain célozta meg társadalmunk „eszmei klímáját”. A kultúrájává keresletének és kínálatának megtervezéséről, elhangzott, szépen kerekített mondatait nemcsak a tévéközvetítés idézte, irodalmi-politikai hetilapunk teljes terjedelmében közölte. Vezető napilapunk glosszát fűzött hozzá, a szerző megválaszolta, de az interpelláció tartalmi mutatói igazán csak a gyakorlatban arathatnak vihart. A kultúra „kötelező olvasmány”-jellegéről, a komoly és könnyű műfajok: irodalmi, zenei, filmes, színházi termékek elosztásának, közönségigényének természetes aránytalanságairól — ha nem is teljesen új — feltételül megszívlelendő gondolatokat sorakoztat elő. Tulajdonképpen kitűnő vitaindító — mennyi klubest, idősebbek és fiatalok szervezett vagy spontán kerekasztalának okos, hasznos teleföntémáját ígéri —, mert kesztyűt dob, szellemes; ötletei elkécsönözhetők, tovább göngyölíthetők, tisztíthatók: egyáltalán reális talajúak. Az alábbiakban csak egyetlen tanácsot ragadnánk ki, ami — tényleg kivételesen — nem feltétlenül egyértelmű: a piacon edződő kultúráról. „Jó lenne, ha művelődésügyi kormányzatunk jóakarató buzdalma nem vezetne oda, hogy gyarapodjanak a dotált, költségvetésből eltartott kulturális intézmények és vállalatok... A művészet terjesztésének egyik legegészségesebb, leghatékonyabb intézménye az a típusú vállalat, vagy szervezet, amely a társadalmi fogyasztás sűrűjében a maga erejéből él meg... A gazdaságosságra törekvő, a piacon edződő, a napi keresletelakulás játékaiknak kitett szervezet közelebb kerül a realitásokhoz, a társadalomhoz, önmagához.”

Úgy hiszem, művelődési politikánk buzdalma pillanatnyilag nem támasztja azt a hiedelmet, hogy növekednének az el-tartott kulturális intézmények, vagy azok állami dotációi. Sőt. A gazdaságirányítás új rendszerének talán leggyakrabban felemlgetett tökéletlensége a kultúra egyoldalú kiszolgáltatottsága az anyagi javak körforgásának. Nincs határozat — ami van, megkerülhető — arról, hogy milyen források garantálják a népművelés máig elhanyagolhatóan részterületeinek létfunkcióit, életben maradását. Talán az iskola a művelődés egyetlen fellegetvára, melynek bástyái szilárdak, s ha ezek anyagi ellátásánál akadnak még ellentmondások (a központi intézmények lényegesen felszereltek, jó tanárokkal, diákokkal kiszolgáltatottak; a pedagógusok anyagi megbecsülése lemarad szellemi pályatársaik mögöl, sőt, ezek feloldása nem lehet semmiféle másodlagos szempontok függvénye. De lépünk ki az iskolából. A kultúra társadalmi szintű szervezését, nonstop szolgáltatását általában, hosszú távon kiváltságos, mindenütt az államtól várják. Még messze vagyunk attól az állapottól, amikor a vállalatok, üzemek, termelőszövetkezetek, intézmények a maguk jövedelméből érdekeszövetségében áldoznak objektumok, művelődési otthonok, könyvtárak építésére, a magasszintű kultúra szervezésére, legfeljebb beérik annyival, hogy saját portájukon látják el legszükségesebbel dolgozóikat. Hol, mikor ölelkeznek majd közös eszmei barrikádokon az egyéni és osztársadalmi igényeket egyként szolgáló megajánlások? Mert az egyéni és osztársadalmi igények régóta sokban azonosak.

Engedjük szabadabb piacra a kultúrát — javasolja Petrovics Emil, aki talán, legjobban tudja, ezen a szabad piacon például a zenei ismeretterjesztés nemhogy messzire elmarad a művel-

ségeszménytől, de meg sem kísérelné társadalmi szinten a felzárkózást. Szegeden a felnőtt lakosságból több tízezer még nem végezte el az általános iskolát! A hanglemezgyártásra, mint érveinek támasztékára hivatkozik Petrovics Emil: „amióta „naprakészen” adja ki az éppen divatos és jövedelmező szórakoztató zenét — művészelemzők termelését megkezdte, megkezdte a Bartók-összkiadást és külföldi nagydíjakat nyert.” Csak-hogy nem véletlen például, a Szegedi Nemzeti Színház tavalyi évadnyitóján ezekből a művészelemekből kerültek ingyen-udvarias példányok a székekre. A lemezgyártás kétségtelenül ügyes, okos szakemberei — éppen a könnyű műfaj keresetése miatt — megengedhetik maguknak az olykor „luxusnak” számító komolyzenei kiadványokat. De ebből általánosítani már azért sem lehet, mert a kulturális jellegű intézmények jelentős részénél közel sincs olyan bevételi forrás, mint a hanglemezgyártásban. Maig iskolapélda a művelődési otthon. Ha tíz gyerekkel kevesebb iratkozik be a balettiskolába, vagy a hétvégi táncdélutánra ugyanennyivel kevesebben fizetik ki a „beugró”, az igazgatónak már fáj a feje, hogyan pótolja a klubszobában kiégett villanykörtét, vagy miből fűtse a nagytermet. Közismert, hogy a Szegedi Szimfonikus Zenekar székháza a Móra művelődési otthon. Amióta megalakult a zenekar, itt próbál: reális, józan igényeit tekintve jogot formálna a teljes épületre, a fenntartó szerv mégsem mondhat le a művelődési otthon bevételéről. Így kényeszerű társberletre kell berendezkedniük: szombattól kezdve a művelődési otthon tartja rendezvényeit, keddtől szombatig a zenekar próbált. Tekintélyes sírlódási felületel.

Szó sincs spanyolviaszról. A párt kongresszusai irányelvei világosan fogalmaznak: a közéleti formálása fontos politikai és ideológiai feladat. Nincs tehát summa summárum, mivel niicsenek — vagy nagyon kevesen vannak — a zsirosan dotált, „kítettartott intézmények”, melyek „sokat vesztenek önbizalmukból, könnyen félretájékozódhatnak és önértékelésük szélsőségek között csapong”. A gazdaságosságra, a napi keresletelakulásra figyelő szervezetek tán közelebb kerülnek a realitásokhoz, de azokat inkább feladatuk formálni, igazítani, a maguk eszközeivel befolyásolni, semmint egyszerűen felismerni. Ma még a szűkebb érdeklődés dacára sem támogathatjuk eléggé bizonyos filmek, színdarabok, képzőművészeti alkotások bemutatását, huzamos propagálását. Abban a reményben, hogy ha lassan is, lépésben is, de újabb szimpatizánsokat szereznek a nem első látásra-hallásra megnyilatkozó, ám szívós önművelésre, kultúrálódásra serkentő tiszta, komoly művészeteknek.

H. D.

Nikolényi István

Prandtner József látogatása Szegeden

Tegnap Szegedre látogatott Prandtner József államtitkár, az Állami Egyháziügyi Hivatal elnöke. Délelőtt állami egyházpolitikai kérdésekről megbeszélést folytatott a megyei pártbizottságon Győri Imrével, az MSZMP KB tagjával, a megyei pártbizottság első titkárával, valamint a megye más párt- és állami vezetőivel.

Prandtner József délután ellátogatót a József Attila Tudományegyetemre, ahol az egyetemi hallgatók gyűlésén válaszolt az egyházpolitikával összefüggő kérdésekre. Az Állami Egyháziügyi Hivatal elnökét az egyetemre elkísérte dr. Ozvald Imre, a szegedi város pártbizottság titkára és dr. Rátkai János megyei egyházügyi tanácsos.

Pusztamérgesen új üzemág